

ЗАТВЕРДЖЕНО

**наказом Голови ГО “Центр
інноваційної освіти “Про.Світ”**

№029 від 25 вересня 2023 року

О. Д. Петушкова
(підпис)

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
КЕРІВНИКІВ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
«ПРО.ВІДНОВЛЕННЯ - ПРОГРАМА ПОВЕРНЕННЯ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ДО ПОВНОЦІННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІСЛЯ ДЕОКУПАЦІЇ»**

Київ – 2023

Програму укладено у рамках реалізації проєкту «Про.Відновлення – програма повернення ЗЗСО до повноцінного функціонування після деокупації» за фінансової підтримки Громадської організації «Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину «Єднання» і Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Метою проєкту є задоволення потреб дітей в отриманні освітніх послуг в безпечному освітньому середовищі, сприяння ефективному відновленню і розвитку освітнього процесу на деокупованих територіях України.

Укладачі програми	<i>Петушкова Олександра</i> , голова ГО «Центр інноваційної освіти «Про.Світ»; <i>Аносова Анастасія</i> , експертка освітніх програм ГО «Центр інноваційної освіти «Про.Світ», доцентка кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», кандидатка педагогічних наук; <i>Фасоля Олег</i> , експерт Швецько-українського проєкту «Підтримка децентралізації в Україні»; <i>Луговська Тетяна</i> , заступниця голови ГО «Центр інноваційної освіти «Про.Світ» з питань моніторингу та оцінки;
Найменування програми	Освітня програма підвищення кваліфікації керівників та педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Про.Відновлення – програма повернення закладів загальної середньої освіти до повноцінного функціонування після деокупації»
Вид програми підвищення кваліфікації	Освітньо-професійна програма
Мета програми	посилення спроможності закладів загальної середньої освіти відновлювати освітній процес на деокупованих територіях
Напрямок програми	Програма спрямована на створення у членів шкільної команди цілісного розуміння механізмів, алгоритмів, способів реагування на багатовекторні виклики, обумовлені необхідністю відновлення освіти на деокупованих територіях; формування в учасників практичних навичок надання дієвої підтримки колегам, учням та їхнім батькам, посилення власної резилієнтності
Обсяг програми	0,5 кредит ЄКТС (11 аудиторних годин, 4 годин самостійної роботи)

Форма підвищення кваліфікації	Очно-дистанційна (змішана)
Перелік компетентностей, які передбачені програмою щодо розвитку / формування	<p><i>Загальні компетентності:</i> ЗК.01 – громадянська, ЗК.02 – соціальна.</p> <p><i>Професійні компетентності:</i> керівників закладів загальної середньої освіти: А2 - компетентність стратегічного управління закладом освіти, А3 - компетентність стратегічного управління персоналом, В2 – емоційно-етична, Г1 – здоров'язбережувальна, ДЗ – інформаційно-цифрова</p>
Очікувані результати навчання	<p><i>з розвитку загальних компетентностей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку; - здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня <p><i>з розвитку професійних компетентностей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до інноваційного управління розвитком закладу освіти; - здатність ефективно управляти персоналом; - здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; - здатність організувати безпечне освітнє середовище; - здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.
Документ про підвищення кваліфікації, передбачений програмою	Сертифікат про підвищення кваліфікації

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва та зміст навчального модуля	Години			
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
	ВСТУП. Поняття “повноцінно функціонуючий заклад освіти”, його складові та способи досягнення	2	1	1	
МОДУЛЬ 1. Моніторинг стану освіти на деокупованій території		6	1	3	2
1.1.	Інструменти моніторингу та аналізу діючої освітньої мережі громади	2		1	1
1.2.	Реформування освітньої мережі громади	2		1	1
1.3.	Стратегія розвитку потенціалу громад в сфері управління освітою	2	1	1	
МОДУЛЬ 2. Формування безпечного освітнього середовища		5	2	1	2
2.1.	Фізична безпека учнів у школах: основні аспекти і регіональна специфіка	3	1	1	1
2.2.	Психологічна безпека в освітньому середовищі: ключові поняття, інструменти і механізми формування, розподіл відповідальності і ролей	2	1		1
ДІАГНОСТИКО-АНАЛІТИЧНИЙ МОДУЛЬ		2		2	
3.1.	Вхідне діагностування	1		1	
3.2.	Рефлексія. Вихідне діагностування	1		1	
	Всього:	15	4	7	4

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ВСТУП. Поняття «повноцінно функціонуючий заклад освіти», його складові та способи досягнення.

МОДУЛЬ 1. Моніторинг стану освіти на деокупованій території

1.1. Інструменти моніторингу та аналізу діючої освітньої мережі громади

Збір й аналіз даних щодо стану освіти на деокупованій території: загальні показники, послуги загальної освіти, моніторинг процесу змін. Порівняльний аналіз показників. Інтерв'ю. Опитування. Анкетування цільових груп.

1.2. Реформування освітньої мережі громади

Стратегія оптимізації шкільної мережі у деокупованих територіальних громадах. Упровадження змін в умовах воєнного стану. Підготовка сценаріїв оптимізації. Кампанія з інформування та залучення громадськості. Вирішення викликів оптимізації за допомогою практичної гри «Оптимізація шкільної мережі в громадах». Корисні поради із практики громад.

1.3. Стратегія розвитку потенціалу громад в сфері управління освітою

Освіта як один з основних викликів децентралізації. Забезпечення якісних освітніх послуг як одне з найбільш важливих і соціально чутливих завдань об'єднаних громад. Довгострокові результати системи освіти. Професійна підготовка у сфері управління освітою.

МОДУЛЬ 2. Формування безпечного освітнього середовища

2.1. Фізична безпека учнів у школах: основні аспекти і регіональна специфіка

Поняття «фізична безпека учнів» під час війни. Нормативно-правові документи, які розкривають суть і зміст поняття фізичної безпеки. Загальна інформація про різницю у формуванні фізичної безпеки в різних регіонах. Критерії оцінки рівня фізичної безпеки в закладах освіти.

2.2. Психологічна безпека в освітньому середовищі: ключові поняття, інструменти і механізми формування, розподіл відповідальності і ролей

Зміст понять «безпека людини», «психологічне здоров'я», «психологічна безпека». Категорії психологічної безпеки. Ризики для психологічної безпеки освітнього середовища. Уміння для ефективної та безпечної міжособистісної комунікації. Психологічна безпека особистості. Механізми процесу формування та розвитку психологічної безпеки особистості: наслідування, ідентифікація, соціальна оцінка бажаної поведінки. Роль психологічної служби закладу загальної середньої освіти у забезпеченні психологічної безпеки.

ДІАГНОСТИКО-АНАЛІТИЧНИЙ МОДУЛЬ

3.1. Вхідне діагностування.

3.2. Рефлексія. Вихідне діагностування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аносова А. В., Безпалько О. В., Цюман Т. П. та ін. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2 ч. / за заг. ред. Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. Ч. 2. К.: Обнова Компані, 2017. 352 с.
2. Аносова А. В., Петушкова Л. А., Петушкова О. Д. Сьогодні заради майбутнього. Школа у воєнний і післявоєнний час: посібник для керівників та педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Київ: Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2022. 284 с.
3. Бочкар Н. П., Дубровська Є. В., Залеська О. В. та ін. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період: метод. реком. К.: МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. 84 с.
4. Васильєв О., Кочерга О. Дезадаптованість. *Психолог.* 2002. № 4, 9. С.12–15.
5. Грудій М. А., Мельник Л. А., Остапчук Г. В. та ін. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України: посіб. для практиків соціальної сфери / за ред. Л. С. Волинець. Київ: ТОВ «Видавничий дім “Калита”», 2015. 72 с.
6. Дирегров Е., Сміт П., Юле У. та ін. Діти і війна: навчання технік зцілення. Інститут психічного здоров'я УКУ, 2014. 96 с. URL: <https://www.mh4u.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/dity-ta-vijna-posibnyk.pdf> (дата звернення: 08.11.2022).
7. Дотримання прав в освіті — 2020. Перша щорічна доповідь освітнього омбудсмена. Київ: Служба освітнього омбудсмена, 2021. 120 с. [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://eo.gov.ua/osvitniy-ombudsmen-ukrayiny/dopovid-osvitnoho-ombudsmena-dotrymannia-prav-v-osviti-2020>
8. Журавель Т. В., Кочемировська О. О., Ясеновська М. Е. Попередження, виявлення і подолання випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: метод. посіб. для освітян / за заг. ред. О. В. Безпалько. К.: ТОВ «К.І.С.», 2010. 242 с.
9. Калошин В. Ф. Педагогіка успіху: стратегія радісного навчання. *Управління школою.* 2013. № 31–32 (403–404).
10. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ. Д. Бусько; наук. ред. К. Явна (сер. «Сам собі психотерапевт»). Львів:

- Видавництво Українського католицького університету, Свічадо, 2014. 120 с.
11. Онлайн-курс для директорів «Автономія школи», URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/454>
 12. Правила безпеки та можливості отримання допомоги у період конфлікту в Україні: методичні рекомендації / за заг. ред. Панка В. Г. Київ: Агентство «Україна», 2014. 48 с.
 13. Про.Безпеку: безпечна освітня екосистема громади: навчально-методичний посібник / за заг. ред. Н. Софій, А. Аносової. Київ: Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2023. 518 с.
 14. Розвиток закладу загальної середньої освіти в умовах децентралізації: методичний посібник для викладачів інститутів післядипломної педагогічної освіти / за заг. ред. А. В. Аносової. Київ: Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2022. 154 с.
 15. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навч.-метод. посіб. / під заг. ред. Е. А. Пінковської, Т. В. Черкашиної; укл. А. В. Аносова. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 152 с.
 16. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін.-тів післядиплом. освіти / за наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Т. В. Зайчикової. Київ: Міленіум, 2004. 264 с.
 17. Сміливі навчати: практичний poradnik для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти / уклад. А. В. Аносова, Л. А. Петушкова. Київ: Навчай для України, 2023. С. 24–27.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВХІДНОЇ ТА ВИХІДНОЇ ДІАГНОСТИКИ

1. Оцініть в цілому свої знання щодо таких тем (по кожному пункту, за шкалою від 1 до 10 балів):

- особливості управління школою у воєнний час 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- формування безпечного освітнього середовища у закладі освіти 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
- посилення резильєнтності педагогічних працівників школи 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

2. Які дані для оптимізації шкільних мереж необхідно зібрати та проаналізувати?

- дані про учнівський контингент
- дані про педагогічних і непедагогічних працівників
- дані про підвезення учнів до шкіл
- дані про додаткові заняття та гуртки, які працюють у школі
- бюджетні дані: попередні й поточні витрати шкіл
- дані про інфраструктуру
- дані щодо дитячих садків
- дані про заклади позашкільної освіти
- **усі відповіді вірні**

3. Керівництво з досягнення поставлених цілей і реалізації місії організації - це

- її візія
- її стратегія
- план роботи на рік

4. Що дозволяє здійснити розробка стратегічного плану змін мережі закладів освіти?

- підвищити якість управління,
- провести розподіл відповідальності та підзвітність влади,
- зменшити конфлікти як на етапі розробки, так і на етапі реалізації стратегії
- **усі відповіді вірні**

5. Автономія закладу загальної середньої освіти - це.. _____

6. Із перерахованих оберіть види автономії школи:

- методична
- **фінансова**
- інструктивна

- академічна
- організаційна
- кадрова
- управлінська
- нормативна

7. На основі яких факторів керівник ЗЗСО приймає рішення про запровадження форми навчання учнів? _____

8. Що належить до складників безпечного освітнього середовища?

- безпечні умови навчання та праці;
- комфортна міжособистісна взаємодія,
- емоційне благополуччя учнів, педагогів та батьків;
- відсутність будь-яких проявів насильства та наявність достатніх ресурсів для їх запобігання;
- дотримання прав і норм безпеки кожного учасника освітнього процесу;
- **всі варіанти вірні**

9. Що не належить до ознак безпечного освітнього середовища?

- Якість міжособистісних взаємин
- Захищеність в освітньому середовищі
- **Висока успішність учнів**
- Комфортність в освітньому середовищі
- Задоволеність освітнім середовищем
- **Гідна оплата праці педагогів**

10. Формування неадекватних механізмів пристосування дитини до умов школи в формі порушень навчання та поведінки, конфліктних відносин, психогенних захворювань і реакцій, підвищеного рівня тривожності - це:

- **дезадаптація**
- прояви стресу
- затримка розвитку

11. Які складники включені до концепції резильєнтності людини?

- фактори невизначеності, здатність чинити опір та розвиватися
- **фактори ризику, захисні фактори, фактори вразливості**
- особистісний, сімейний, соціальний

12. Які пункти не належать до антикорупційних інструментів (оберіть декілька)

- етичний кодекс та стандарти поведінки
- аудит і контроль
- взаємодія з громадськістю

- **толерування хабарництва**
- незалежність освітніх інституцій
- прозорість та відкритість
- **занесення догани у трудову книжку**
- освіта та підвищення обізнаності
- захист жертв
- технології та інновації
- **оприлюднення розмірів заробітної плати працівників**

13. Оберіть із запропонованих освітні платформи для організації навчання у закладі освіти:

- **Google Classroom, Moodle, SchoolToday, Human, Нові знання, Єдина школа**
- Viber, Zoom, Telegram, Google Meet
- усе вищеперераховане

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ РЕФЛЕКСІЇ УЧАСНИКІВ НАВЧАННЯ
(ДОДАЮТЬСЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ВИХІДНОГО ДІАГНОСТУВАННЯ)

1. Оцініть свій психоемоційний стан за шкалою від 1 до 10
1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

2. Чи здійснилися ваші очікування від навчання за програмою?
 - так
 - ні
 - частково

3. Чи отримали ви відповіді на питання, які мали на початку навчання?
 - так
 - ні
 - частково

- 3.1. Якщо у запитанні 3 ви обрали відповіді “ні”, “частково”, вкажіть, будь ласка, які саме питання залишилися без відповідей _____

4. Що б ви додали до програми навчання? _____

5. Які знання, навички стали для вас новими? _____

6. Що з отриманих знань і навичок ви плануєте впроваджувати у своєму закладі освіти/своїй громаді? _____
